

IGAZGATÓ(LE)VÁLTÁS VESZPRÉMBEN

KIVÉGZÉS
HÁROM FELVONÁSBAN

A veszprémi Petőfi Színház igazgatóját, Vándorfi Lászlót június közepén fegyelmi úton leváltották, és a színház élére új vezetőt neveztek ki, aki a teljes társulatot - a régi igazgatót is beleértve - megtartotta. Szinte mindenki - a tavalyinál jóval kedvezőlenebb anyagi feltételek ellenére - aláírta a szerződését. Duró Győző dramaturg, a színház irodalmi vezetője az elmúlt kilenc évadban a színház minden eseményének tanúja volt. Ezért kértük meg, hogy elevenítse fel az igazgatóváltás folyamatát.

- Mielőtt bármit mondanék, határozottan ki kell jelentenem, hogy a veszprémi színházban jelenleg béke van. Mégis szeretném felidézni az elmúlt másfél év történéseit, hogy ne merüljön a feledés homályába az a rendkívül kíméletlen, hosszadalmas és a színház társulata, valamint a leváltott igazgató számára megalázó procedúra, amelynek eredményeképpen adminisztratív úton megváltoztatták egy színház arculatát. A megyei önkormányzat görcsös igyekezettel hangoztatott állításával szemben - miszerint eljárásuknak semmiféle politikai indítéka nincs - fontosnak tartom elmondani: alapvetően politikai indíttatású folyamattal állunk szemben, amelyhez csak ürügyül szolgálnak a szakmai kifogások.

- A vádolt Vándorfi László. De ki a vádoló ebben a politikai színezetűnek vagy kirakattjellegűnek is ítéltető eljárásban?

- Az ügyész és a bíró szerepét is egyértelműen a döntő többségében polgári koalíciós vezetésű megyei önkormányzat vállalta magára. A folyamat eredete 1998 végére vezethető vissza. Ekkor végeztek el ugyanis a megye minden fontos művelődési intézményénél a kétévenként esedékes gazdasági revíziót. Ez a Petőfi Színházban gazdasági viaszáságokat és jelentős hiányt tárt föl. A hiány nagyságáról ellentmondó feltételezések láttak napvilágot, végül 53 millió forint körüli összegben állapították meg. 1999. január 4-én Kuti Csaba, a Veszprém Megyei Közgyűlés elnöke levelet intézett Vándorfi László-hoz, amelyben fölhívta figyelmét a színház-nál tapasztalt gazdasági anomáliákra, és intézkedési tervet kért a fennálló adósság szanálására, illetve a színház likviditásának megőrzésére.

Az ügyben itt fedezhető fel az első ellentmondás: egy ekkora hiány és a levélben jelzett gazdasági szabálytalanságok önmagukban elegendőek lehettek volna fegyelmi eljárás megindítására, ez azonban a levél keltétől számított harmincnapos határidőn belül - ahogy ezt a jogszabályok előírják - nem következett be. Erre csak mintegy három hó-

nappal később, áprilisban került sor, ekkor ugyanis újabb vizsgálatokat rendeltek el,

...Mint a munkáltatói jogkör gyakorlója, szükségesnek tartom

az Igazgató figyelmét felhívni

a következőkre:

A belső szabályzatokat a megadott határidőre készítsék el, és annak megfelelően járjanak el munkájuk során.

A házi pénztár kezelésével kapcsolatos hibákat javítsák ki, és a jövőben belső ellenőrzés keretében a vezetők gondoskodjanak a szabályzat betartásáról, a mulasztásokat vonják felelősségre.

Fokozatosan figyeljék a költségvetési előirányzatokat, és a jövőben annak túllépését akadályozzák meg.

A jogszabály ellenére kötött szerződéseket akadályozzák meg, a hivatal és a jogi szakember bevonásával.

Vagyonvédelem, a nyilvántartás, a leltározás és a biztonság területén tegyenek meg minden olyan lépést, melyet a vezetői kötelezettség előír.

Összességében a költségvetési törvény, az államháztartási törvény előírásait mindenben tartsák be. Az igazgatónak gondoskodni kell minden olyan vezetői döntés kiadásáról, amely ezt elősegíti.

Jelen figyelem-felhívásom egyben figyelmeztetés is, hogy az 1999-re tervezett utóvizsgálat és célvizsgálat időszakára valamennyi hiba kijavításra kerüljön, hogy ne kényszerüljek fegyelmi eljárást kezdeményezni. Ezzel összefüggésben mindent el kell követni annak érdekében is, hogy az intézmény adósságállománya megszűnjön.

Bízom abban, hogy a színház elismert művészi teljesítménye mellett megvalósul az intézmény stabil, fegyelmezett pénzügyi és vagyongazdálkodása, a vizsgálat által feltárt szabálytalanságok megszüntével az érdemi munkára lehet összpontosítani.

Veszprém 1999. január 4.

Kuti Csaba
Veszprém Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

(Kiss Endre közlése a *Hogyan tegyük lehetővé az igazgatókat?* című tanulmányban. In Kiss Endre: *Veszprémi képeklap, anno 1999*. Veszprém, 1999. 301-302. pp.)

majd arra hivatkozva, hogy a színház nem szüntette meg a szabálytalanságok egy részét, továbbá nem sikerült adósságállományát jelentősen csökkentenie, fegyelmi eljárást indítottak a színház egyszemélyi vezetője, Vándorfi László ellen.

Részlet a Megyei Önkormányzat Közgyűlése Revizori Csoportjának ellenőrzéséről szóló 11999. március 26-i megállapításából:

A Petőfi Színház az 1998. évi költségvetési előirányzatait 14.110 eFt-tal lépte túl. 4.478 eFt + 1.085 eFt ÁFA beruházási költséget fenntartási költségként számolt el. A PRO-VISU ART Kft.-vel kötött új szerződés szerinti kifizetések ütemezése: 1998. december 14.: 8.521 eFt kifizetve, 1999. április 01.: 15.046 eFt, 2000. december 31.: 10.183 eFt, összesen 33.750 eFt. A számítógépek 14.5%-os értékcsökkenési leírása helyett 33%-ot számoltak el. A leltározási feladataiknak csak részben tettek eleget. Az anyagkészlet 77 -át nem leltározták fel, és a kiértékelés elmaradt. A két utolsó hiányosság a mérlegvalódiságot kérdőjelezi meg.

Az adósságállomány alakulása (a revizorok szerint): 1996.: 7.092 eFt, 1997.: 17.631 eFt; 1998.: 30.347 eFt, 1999. januárban kifizetendő szolgáltatási díj: 8.485 eFt, a PRO-VISU ART Kft.-nek kifizetendő pénz: 15.046 eFt. 1998. december 31-én az összes adósságállomány: 53.878 eFt

(Kiss Endre: i. m. 303-304. pp.)

A június 4-én megtartott Közgyűlésen akarták döntésre vinni az ügyet, de ekkor a polgári koalíciós frakció nem volt kellő számban jelen, így nem lett volna meg az elmarasztaló határozathoz szükséges minősített többség. Ezért a témát elnapolták, és négy nappal későbbre új ülést hívtak össze. Ezen aztán a megyei Közgyűlés a többségi koalíció egyértelmű szavazataival Vándorfi Lászlót „magasabb vezetői beosztásból történő visszahívás” fegyelmi büntetéssel sújtotta, azaz leváltotta színházigazgatói posztjáról.

S itt következik a második ellentmondás: az öt különböző fokozatú fegyelmi büntetés közül nem a legsúlyosabbat, az azonnali elbocsátást választották, hanem „csak” a magasabb vezetői beosztásból való visszahívást. Miután Vándorfi azonnal bejelentette, hogy fellebbez a munkaügyi bíróságon, kijelentették: a munkaügyi per lezárultáig Vándorfi Lászlót tekintik a színház teljes jogkörű igazgatójának. Ez nonszensz helyzetet hozott létre. Ha

Veszprém Megyei Önkormányzat
Közgyűlése
HATÁROZAT

Szám: 108/1999. (VI.8.) **MÖK** határozat
Tárgy: Vándorfi László színházigazgató
fegyelmi tárgyalása

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése, mint fegyelmi tanács Vándorfi Lászlót, a veszprémi Petőfi Színház igazgatóját közalkalmazotti jogviszonyából eredő lényeges kötelezettségének vétkes megszegéséért azonnali hatállyal az 1992. évi XXXIII. törvény 45. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott magasabb vezetői (igazgatói megbízás) beosztás azonnali hatályú visszavonása fegyelmi büntetéssel sújtja.

A fenti határozat ellen Vándorfi László - a Kjt. 51. § (3) bekezdése alapján - annak kézbesítésétől számított 15 napon belül a Veszprémi Munkügyi Bíróság előtt keresettel élhet.

(Kiss Endre: i. m. 307. p.)

ugyanis Vándorfi gazdasági mulasztások elkövetésében valóban vétkesnek bizonyult, azonnal el kellett volna küldeni, ha pedig nem, akkor enyhébb büntetéssel, figyelmeztetéssel meg kellett volna hagyni pozíciójában.

Ezzel a döntéssel zárul le a likvidálási folyamat első felvonása, amikor a vádlottat odavezetik a guillotine-hoz, rácsattintják nyakára a guillotine kalodáját, és az illető várhatja, mikor hull le a fejére a bárd. A színházban ez az ítélet hihetetlen feszültséget keltett; sem az igazgató, sem a társulat nem tudta, hogy ezek után Vándorfi László vezető-e még, vagy már bukott ember, ugyanakkor a színház borzasztóan erős évad előtt állt.

- Mit jelentett a gyakorlatban a magasabb vezetői megbízatásból való visszahívás?

- Mindenekelőtt azt, hogy Vándorfi László a továbbiakban mindenfajta gazdasági intézkedést, pénzfelvételt vagy -kifizetést csak a megyei önkormányzat szoros ellenőrzése mellett eszközölhetett, és az eddigieknél is szigorúbban vették a színház finanszírozási keretének pontos betartását. Ehhez azt kell tudni, hogy jelenleg a színházak lehetetlen kincstári finanszírozási rendszerben működnek, hiszen havonta az éves költségvetésük időarányos egytizenharmad részét kapják meg a fenntartótól, csakhogy a színházak bevételei és kiadásai az évad során nem egyenletesen oszlanak meg. A kiadások nagy része az évad elején és a naptan év első hónapjaiban esedékes, akkor, amikor az új produkciókat kell beindítani, míg a bevételek, mindenekelőtt a bérletezésből adódóak, az őszi hó-napokban realizálódnak. Magyarán a legtöbb színház az év első három hónapjában likviditási nehézségekkel küzd. Ilyenkor szoktak előfinanszírozást kérni.

Vándorfinak felróták, hogy a megyei önkormányzat számlájáról időszakonként többet hívott le, mint megillette volna, de kértem én, a megyei önkormányzat miért nem felügyelte folyamatosan a saját számláját? Ettől függetlenül meggyőződésem, hogy a

költségvetés elosztásakor sokkal rugalmasabban kellene kezelni a színházakat.

- Az előfinanszírozás indokolatlan igénylése tehát az egyik vádpont, de honnan adódott össze az 53 millió forintos hiány?

- 1997-ben fokozódó raktározási gondoljainak, illetve díszletgyártási nehézségeinek megszüntetésére a színház merész vállalkozásba fogott: egy új, nagy, minden igényt ki-elégítő műhelyház építésébe kezdett.

- Vándorfi első igazgatói pályázatában a műhelyház megépítése már szerepelt.

- Természetesen, de sokáig nem adódott rá lehetőség. A megye egyetlen fillér támogatást sem adott, csupán engedélyezte, hogy a színházvezetés eladja a régi műhelyházat, és annak bevételeiből új telket vegyen, vala-mint ezen a telken építkezzen. Kezdetül fogva nyilvánvaló volt - és ezt a megyei vezetők is tudták -, hogy a színház forráshiányos vállalkozásba vág bele. Vándorfi bízott abban, hogy a forráshiányt ügyes gazdálkodással szanálni tudják, illetve az új műhelyház más színházak, filmek vagy tv-produkciók díszleteinek és jelmezeinek gyártásával jelentős bevételt hozhat. Ebből a beruházásból eredt tehát a horrorbilisnek kikiáltott hiány, s ezt görgette maga előtt a színház.

- 53 millió azért egy színház esetében nem kevés hiány.

MEGY VAGY MARAD A SZÍNIDIREKTOR?

- Novemberi megválasztásom után meghirdettem, hogy komolyan kell venni: a megye első számú politikai döntés-hozó testülete a Közgyűlés - mondta Kuti Csaba, a Veszprém Megyei Közgyűlés MDF-es elnöke. - Semmi szégyellnivaló nincs abban, ha egy ilyen testület politikai döntéseket hoz. Ezt vállalni kell.

- Milyen a Közgyűlés összetétele?

- A negyven fős Közgyűlésben tizen-nyolc fős a Fidesz-MDF, négy az FKGP, tizenkettő az MSZP, három az SZDSZ és másik háromtagú a Balatoni Szövetség frakciója.

(Népszava, 1999. június 8.)

- Ez a pénz nem illant el a levegőbe. Óvatos becslések szerint is egy körülbelül 130 milliót érő és folyamatosan termelő műhelyház jött létre, amely a megyei Közgyűlés tulajdonában van. Miközben a megye egyik zsebéből eltűnt 50 millió, a másik zsebébe ajándékként bekerült 130 millió. Csak ezt a két összeget nem hajlandó egymásra vonatkoztatni.

- Mert más-más rovat.

- Igen, más-más rovat. A színház tulajdonképpen évek óta a pénzek átcsoportosításával bűvészkedett. Ezt nyilván szabálytalannak tette, de a körülmények erre kényszerítették.

- A hiány mögött végül is hitelfelvétel volt?

- Miután a színház nem kht., csak a fenn-tartója vehetett volna föl hitelt, amitől a megyei önkormányzat elzárkózott. A színház ezért, mint a későbbi vizsgálat kimutatta, burkolt hitelfelvételhez folyamodott. A me-

zt a kft.-t, amely a burkolt hitelt nyújtotta a színháznak, egy olyan gazdasági társaság alapította, amelynek egyik felügyelőbizottsági tagja történetesen a jelenlegi megyei Közgyűlés elnöke.

- De a hitelyújtáskor még nem volt elnök.

- Nem, akkor még csak a Közgyűlés Pénzügyi és Ellenőrzési Bizottságának az élén állt. Ez az ügy különben szóbeszéd tárgyát képezte a városban, s a Veszprémi Napló ez év június közepi számában - a színház volt gazdasági igazgatójának nyilatkozata révén - publikussá is vált. Az információt senki sem cáfolta.

- Az előfinanszírozási probléma és az adósság mellett más szabálytalanságokat is említettél.

- A fegyelmi biztos - Szigeti Károly, ajkai középiskolai igazgató - a következő három pontban foglalta össze a színháznál talált gazdasági anomáliákat:

„1. A gazdálkodással kapcsolatos szabályzatok a vizsgálatok időpontjában az intézménynél részben hiányoztak, részben pedig nem történt meg a korábbi szabályzatok aktualizálása a vonatkozó jogszabályok változását követően.

2. A számvitelről szóló módosított 1991. évi XVIII. törvényben, továbbá az 54 /1996. (IV. 12.) kormányrendelet 25. §-ában foglaltakat megsértették, leltározási szabálytalanságokat, helytelen értékcsökkenést, beruházás-költségszámolást, a beruházások helytelen aktivizálását, a szállítói követelések helytelen kimutatását állapították meg az ellenőrzések.

3. A módosított költségvetési előirányzatok túllépése, a felhalmozási kiadásokat illetően engedély nélküli többletfelhasználás történt.

Ezek a problémák elsősorban a színház gazdasági irányításának szervezeti keretéből adódtak. Vándorfi Lászlónak nem volt szerepe a gazdasági igazgatóival. Végrehajtották az ő nagyszabású menedzselési elképzeléseit, de eközben rengeteg szabálytalanságot is elkövettek, vagy voltak kénytelenek elkövetni. A pénzügyi és számviteli fegyelem megsértése tehát letagadhatatlan, de az ilyen súlyú anomáliákért a gazdasági vezetőket szokás felelősséget, illetve felelősségre vonni, nem pedig a gazdasági igazgatókat is alkalmazó munkáltatót, vagyis az igazgatót, aki nem gazdasági szakember.

- Az igazgató mint egyszemélyi felelős vezető felel a gazdasági ügyekért is...

- Természetesen, de azt gondolom, hogy az ítélet súlyossága nem áll arányban a szabálytalanságok mértékével. Vándorfi különböző hiányosságok miatt korábban már kapott figyelmeztetést, de ilyen mértékű retorzióra még nem volt példa sem Veszprémben, sem - tudomásom szerint - másutt. Ez a határozat különben az önkormányzat színházzal szembeni felelőtlenségét is jelzi, hiszen a döntést júniusban hozták, amikor zökkenőmentes igazgatóváltásra már nincs lehetőség. Mi lett volna, ha Vándorfi a döntést elfogadja? Nyilván ugyanaz, mint most, amikor az évad végén neveztek ki igazgatót. Miért nem lehetett ezt a fegyelmit januárban lefolytatni, amikor a színház számára kedvezőbb helyzetben történhetett volna meg az esetleges igazgatóváltás?

- E döntés színházi következményeire, il-

Részlet a Megyei Önkormányzat Közgyűlése Közigazgatási Iroda vezetőjének Talabér Márta alelnök részére 1999 márciusában készített feljegyzéséből:

A Petőfi Színház az 1999. évi gazdasági évet 63.832 eFt kiegyenlített tartozással kezdte. Ebből 10.000 eFt tartozás 2000-ben esedékes.

A Petőfi Színház 1999. január, február és március hónapokra járó költségvetési támogatása (négy hónapra számolva) 50.688 eFt, ténylegesen igénybe vett (március 19-ig) 74.368 eFt, többletfinanszírozás 23.680 eFt, március havi **TÁKISZ különbözlet kb. 3.000 eFt.**

A pénzügyi helyzetet tovább rontja, hogy az 1998-99 színházi évad előadásainak döntő többségét bérletes előadás-ként már 1998-ban eladta, a bevételt beszedte és felhasználta, így 1999. év első felének jegy-árbevétele csak minimális lesz. Ugyanez történt a söröző több évre beszedett bérleti díjával is.

(Kiss Endre: i. m. 303. pp.)

mányzati testület figyelmét?

– Nemcsak a színház, hanem a Magyar Színházi Társaság is megtette ezt. Azon a bizonyos első, június 4-i önkormányzati ülésen a Színházi Társaság részéről megjelent Fodor Tamás, de nem kapott szót, hogy szakmai érveit elmondhassa. Nem voltak kíváncsiak a szakma véleményére. A Társaság valószínűleg taktikai hibát követett el azzal, hogy egy volt SZDSZ-es országgyűlési képviselőt küldött a Fidesz-MDF-kiszagda többségű Közgyűlésre, amely - véleményem szerint - erő-fitogtatásra készült.

– Hogyan került sor a színházi szakma képviselőjének meghívására?

– A szakmai testület kérte, hogy küldötte elmondhassa a direktor melletti színházi érveket. Az a szakma, amely egyébként kinevezésekor kifejezetten ellenségesen viselkedett Vándorfival szemben, most - becsületére legyen mondva - egyértelműen kiállt mellette.

– Egyvalamit nem értek. Azt mondod, hogy az egész procedúra politikai indítatású, erőfitogtatásról beszélés, arról, hogy kár volt egy korábbi SZDSZ-es képviselőt mint szakmai véleményezőt küldeni egy polgári koalíciós többségű önkormányzati ülésre, ugyanakkor a gazdasági problémák is valóságok. Hol itt a politika?

– Az időzítésben. Miért pont akkor, egy évvel az új kormány uralomra kerülése után tartották fontosnak, hogy farkast kiáltssanak, és felelőst keressenek?

– Miután 1998-ban az október 23-i fővárosi ünnepek központi műsorát épp a Petőfi Színház celebrálta.

– S ezt megelőzően, még az előző évben a 150. évfordulós, Nemzeti Múzeum előtti március 15-i megemlékezést is mi tartottuk. Sorsszerűséget látok abban, hogy Vándorfi bukását politikai döntés okozta, mint ahogy annak idején a színházigazgatói székbe kerülése is egyértelműen politikai ügy volt. Akkor egy frissen, demokratikusan megválasztott önkormányzat fogalmazta meg identitását a göggel és autokratikusan fellépő színházi szakma ellen, mondván: mi vagyunk a fenntartók, miénk a felelősség, azt bízunk

meg a színház igazgatásával, akit jónak látunk. Vándorfi László 1991-től 1998-ig rendkívül jó kapcsolatokat ápolt mind az SZDSZ-es többségű veszprémi városi vezetéssel, mind pedig az MSZP-SZDSZ koalíciós irányítású megyei önkormányzattal, ezeknek is a legfelsőbb embereivel. Erről a társulatban is megoszlottak a vélemények: az óvatosabbak eleve stratégiai hibának tartották, amelynek hosszú távon meglesz majd a börtje, a gyakorlatias szemléletűek pedig amellet kardoskodtak, hogy az igazgató kötelessége a színház érdekében folytatott folyamatos lobbizás. Az mindenesetre tény, hogy Vándorfi és a megyei s városi vezetés elitjének kölcsönös szimpátiája az érintett nyolc év során sem politikai, sem egyéb tekintetben nem hagyott nyomot a társulat életében, illetve a színház művészi arculatán és teljesítményén. A jelenlegi kormánypártok azonban e vélt összefonódás miatt már a korábbi kormányzati ciklus alatt is gyakran kimutatták Vándorfi iránti ellenszenvüket: 1996-os újraválasztásakor például csak egy szavazaton múltott, hogy megtarthatta igazgatói pozícióját. Amikor 1998-ban a kormányváltás megtörtént, a Veszprém Megyei Közgyűlés egyik kormánykoalíciós képviselője például informális úton megüzente Vándorfiat: a Fidesz megvonja tőle bizalmát. Ugyancsak 1998-ban a frissen hatalomra került fideszes szom-

A Veszprém Megyei Közgyűlés és Veszprém Megyei Jogú Város Petőfi Színház számára nyújtott éves támogatása (millió Ft)

	Megye	Város
1996	10,5	18,8
1997	39,4	32,3
1998	24,7	30
1999	20,5	36,5
	(Népszava, 1999. június	

bathelyi polgármester írta meg Vándorfi menedzseri csúcsteljesítményét: egyoldalúan és érdemi indoklás nélkül fölmondta azt a szerződést, amelynek alapján a Petőfi Színház - egy kisebb régió színházaként - három évadon át, azaz 2001 közepéig nemcsak Veszprém, hanem Vas megye színházi ellátását is biztosította volna, s amelynek bevételeiből szanálható lett volna a fedezet nélküli beruházásból keletkezett adósságállomány jelentős része.

– Mindez csak azért történt, mert az előző politikai rezsim helyi vezetőivel jó kapcsolatokat ápolt?

– Nem volt indoklás. De van itt egy másik érdekes dolog is. A színházat a megye és a város úgynevezett keresztfinanszírozással támogatja: a színház csaknem 100 milliós állami költségvetése mellett a megye és a város fenntartói hozzájárulása 36, illetve 64 százalék; a város adja a nagyobb hányadot.

Ez a finanszírozási arány, mint látható, 1997-ben megbomlott, holott a megyei vezetők azt hangoztatták, hogy jogos a fennálló támogatási megoszlás, hiszen az előadások túlnyomó többségét a megyeszékhelyen, főleg a város közönségének tartják, s csak töredékét a megye településein. S pontosan

ben az évben a megyei közgyűlés megvizsgáltatta, hogy mi a realitása a színház új székhelyre költöztetésének.

– '97-ben?

– Igen.

Tehát még az előző ciklusban?

– Akkor is voltak már csaták. Született egy előterjesztés a Közgyűlés 1997. április 24-i ülésére a „Veszprém megyei jogú városban a megyei önkormányzat fenntartásában működő kulturális intézményeknek (a színház mellett a megyei könyvtár és múzeum) a megye más településein történő elhelyezési lehetősége vizsgálatáról”. A Fidesz már akkor is elég erős volt a közgyűlésen belül ah-hoz, hogy legalább javaslati szinten felvesse - válaszul az SZDSZ és MSZP többségű város visszafogott finanszírozására - illő lenne az egész megyét ellátó színházat esetleg Pá-pán működtetni.

– Miért éppen Pá-pán?

– Pá-pa a Fidesz fellegvára volt, és a felvetés köztudottan Pá-pa akkori alpolgármesterétől származott, aki most kormánytag. Es ekkor történt egy kétségtelenül szerencsétlen dolog. Vándorfi László 1997 tavaszán adott egy interjút a Magyar Televízió Napkelte című műsorában, ahol elmondta: szakmailag tarthatatlannak, megalapozatlannak és felelőtlennek ítéli még a gondolatát is annak, hogy az ország egyik legszebb és legszínvonalasabban felújított, korszerűen felszerelt színházépületében dolgozó s székhelyi elő-adásain kimutathatóan sok-sok megyei nézőt is fogadó társulat Veszprémen kívül működjen. Majd amikor a riporter afelől érdeklődött, hogy mi lesz a Petőfi Színház következő bemutatója, Vándorfi egyetlen szóval válaszolt: *A patkány*. Úgy hírllett akkoriban, hogy ezt egy befolyásos megyei potentát - akinek nyilván köze volt a színházköltöztetési ötlethez magára vette.

– Tehát az igazgatóleváltán mögött személyes indulatok is munkáltak?

– Ha áramlott is a mélyben személyes bosszú, felszínre már politikai ukáz formájában került, s a hullámokat politikai gépezet gerjesztette. Egyébként Vándorfi Lászlónak a riporter kérdésére adott válasza korrekt volt, hiszen akkoriban Rupert Seidl német vendégrendező Goethe Faustjának egy különleges keresztmetszetét állította színpad-ra ezen a Goethe betétverséből kölcsönzött címen. Ami a következtetéseket illeti, azok szóbeszéd tárgyát képezték a városban, sőt a megyei Közgyűlésen is. Regélik, hogy még kulturális bizottsági ülést is összehívtak a „patkányozás” miatt...

– Akkor tehát eljutottunk az első felvonás végéig, vagy már benne vagyunk a másodikban?

– A második felvonás a határozatot hozó Közgyűlés után kezdődött. Vándorfi az évad-záró társulati ülésen úgy fogalmazott, hogy vezetése alatt a színház a legsikeresebb és a legszomorúbb évadját élte meg. A megyét képviselő főjegyző úr, dr. Zsedényi Imre viszont egy közbevetett kérdésre válaszolva kereken kimondta: a megyei vezetés a továbbiakban nem Vándorfi László irányítása alatt képzelet el a színház jövőjét. Itt megint csak ellentmondás észlelhető, mert hivatalosan azt hangsúlyozták, hogy a határozat csupán figyelmeztetés, ám valaki elszóltta magát: döntés, született. Igazából

A PETŐFI SZÍNHÁZ MŰKÖDÉSÉNEK FŐBB MUTATÓI

	Előadászám	Bérletszám	Nézőszám	Bevétel (ezer Ft)
1990/91*	276	9 442	115 754	7 756
1991/92	328	16 946	156 738	10 653
1992/93	374	19 440	174 344	13 346
1993/94	412	21 132	203 680	21 455
1996	432			
1997	455		25-26 000	
1998	528		25-26 000	
1999	447		25-26 000	65 000

* (Ezt az évadot még Hegyeshalmi László igazgató és Kapás Dezső főrendező irányításával teljesítette a színház.)

pedig az lett egy likviditási tervet, amely 1999 végére tízmillió alá vitte volna és 2000-ben megszüntette volna a színház adósságalományát, valamint a gazdasági mulasztásokat is folyamatosan igyekezett felszámolni.

Ugyanilyen álságosnak tartom, hogy a megye a munkaügyi per halasztó hatályára hivatkozott. Ugyanis a mai magyar független bíróság munkatempóját ismerve 1999 kora nyarán is látható volt, hogy Vándorfi László mandátumának lejártáig, vagyis 2001. június 30-ig - a fellebbezéseket is belekalkulálva - nem fog hatályos döntés születni. Több mint egy évvel a történet után el-mondhatjuk, hogy mindössze két tárgyalási forduló zajlott le, az utolsó tavaly november-ben. Akkor egy ilyen erős „figyelmeztetés” mellett miért volt szükséges Vándorfi Lászlót, hogy úgy mondjam, megszívni? Nyilvánvaló: leckéztetni akarták.

Es ami a legkevésbé megbocsátható: nemcsak Vándorfit büntették, hanem a társulatot is, amelynek kétségbeesetten bizonytalan légkörben kellett dolgoznia, egy igen igényes, hihetetlenül kemény évadot létrehozni. Ugyanis a szigorító gazdasági intézkedések-re hivatkozva a társulat nem közalkalmazotti tagjainak bérkifizetése az évad során rendszeresen két-három heteket késett, azaz a társulat döntő része nem jutott idejében a fizetéséhez. A színházban jelenleg háromfajta státus létezik: a közalkalmazotti, a részben köz-alkalmazotti-részben vállalkozói és a vállalkozói. A gazdasági ellenőrök Vándorfinak rendre fölrották, hogy a kettős jogállásúak esetében nem különül el, miért kapják a köz-alkalmazotti fizetésüket és miért a vállalkozóit. Holott a szerződések ezt pontosan rögzítik: a magyarországi színházi gyakorlatnak megfelelően a folyamatos színházi munkában, azaz a próbákön való részvételért kapják a közalkalmazotti fizetésüket, és az előadások teljesítéséért a vállalkozóit. A megyei vezetők azt is állandóan kifogásolták, hogy a színészeknek úgynevezett előadópénz jár. Ez - akárcsak a legtöbb színházban, Veszprémben is - azért jár, mert a színész sok esetben a saját ruháját használja próba-, vagyis munkaruhaként, illetve egy sereg olyan fel-adatot is elvégez, amelyre szerződése alapján nem lenne kötelezhető (a színházi kiegészítő szakmák kihalófélben vannak, e státusokra rendszerint nincs fedezet, tehát nincs elég öltöztető, sminkes, fodrász stb.), és az előadás-pénzzel a színház ezt próbálja kompenzálni.

Egyébként Vándorfi az elmúlt évad végén csak úgy tudott szerződteni, hogy a várható nehézségek miatt senkinek sem emelte a fi-

zetését. 1999 tavaszán, amikor a fegyelmi folyt ellene, megkérte a társulat tagjait, hogy az év végéig, amikorra az adósság nagy részét feltehetően szanálni tudják, legyenek türellemmel, és fogadják el az 1998-as bérszintjüket. 2000. január 1-jétől viszont átlagosan 25 százalékkal megemeli a gázsikat, mert számításai szerint akkor már lesz erre fedezet. (Ez a fedezet azonban a Szombathellyel kötött „régión” együttműködési szerződésnek a vasi vezetők részéről történt egyoldalú felmondása miatt időközben kútba esett.) A színház dolgozói így még az inflációt figyelembe vevő fizetésemelést sem kaptak, ráadásul a bér kifizetése is rendre késett, ami sok ember számára szinte megoldhatatlan megélhetési gondokat okozott. Mindezt nem lehetett másként értelmezni, mint hogy egyesek a társulatot szembe akarják állítani Vándorfi-val, és arra várnak, hogy a társulat ítélje alkalmatlannak, s zavarja el az igazgatót.

A társulat becsületére legyen mondván, hogy egy rosszízű nyári közjáték után, amikor állítólag névtelen levelek érkeztek a megyei lap szerkesztőségébe (és a megyei lap ezekről egy homályos cikket meg is jelentetett), illetve a színház egy - már két éve elbocsátott - színésze nyíltan megtámadta Vándorfi Lászlót, teljes névalírással ugyanannak a lapnak a hasábjain megvédte igazgatóját. Ha fogsikorgatva is, de a társulat mindvégig kiállt Vándorfi László mellett. Természetesen voltak ellendrukkerek, és olyanok is, akik szervezkedtek, de a józan többség ezeket mindig leintette. A színház teljesítményén pedig egy pillanatra sem látszott meg, hogy az emberek állandósult stresszhelyzet-ben, teljesítőképességük határán bonyolítják le azt a feszített programot, amely egyébként Veszprémben megszokott volt.

Így érkezett el 2000. január eleje, amikor látszott, hogy a színháznak megint likviditási gondjai vannak, s bár a hiány 37 millió forintra csökkent, további előfinanszírozásra lesz szükség. Ebben a helyzetben mentünk el Krámer György kollégámmal a megyei önkormányzat polgári koalíciós frakcióvezetőjéhez, Pápa alpolgármesteréhez, hogy megkérjük: tartsanak rendkívüli közgyűlést a színház hiányának szanálása ügyében, ugyanis ez látszott az egyedüli reális megoldásnak arra, hogy a színészek januárban fizetést kapjanak. Az önkormányzat végül is a közgyűlést megtartotta, de előtte figyelmeztették Vándorfi Lászlót, hogy elkerülhetlenné válik csőd-biztos kirendelése a színházhoz. Vándorfi tiszteletre méltó helyzetfelismeréssel úgy döntött: maga kéri csődbiztos kinevezését.

Vándorfi írásbeli kérésére az önkormányzat 2000. január 18-án dr. Horváth Jenőné, a Veszprémi Egyetem gazdasági főigazgatója személyében önkormányzati biztost rendelt ki. Ezzel gyakorlatilag véget ért a folyamat második felvonása. Ezt úgy tudnám szemléltetni, hogy már a guillotine bárdját rögzítő csapszeget is kihúzták, de még fogták a kötél végét, és tőlük függött, hogy mikor engedik el. Az önkormányzati biztosnak nemcsak az lett a feladata, hogy rendbe hozza a színház gazdasági helyzetét, hanem az is, hogy megnevezze a kialakult anomáliákért felelős személyt vagy személyeket.

Dr. Horváth Jenőné igyekezett korrekten ellátni feladatát. Nagyon alaposan tájékozódott, és csak február folyamán találkozott először a társulattal, ekkor azonban meglehetősen drasztikus bejelentést tett: közölte, hogy a színházvezetés az évadra szóló szerződéseket elhamarkodottan és a gazdasági helyzetet nem kellően felmérve ajánlotta meg, vagyis a január 1-jétől esedékes 25 százalékos fizetésemelés minden fedezetet nélkülöz. Ezért felkérte a társulatot, hogy a színház gazdasági helyzetének minél gyorsabb és kedvezőbb helyrehozása érdekében önként mondjon le erről a jövedelemtöbbletről. Együttal azt is jelezte, hogy a jövő évadi szerződéskötéskor sem lát lehetőséget fizetésemelésre. A társulat a kérést egyöntetűen elutasította, hisz a színészek - jogosan - úgy gondolták, hogy ezért a pénzért ők megdolgoztak. 2000 első hét hónapjában tehát a társulat minden szerződött tagja az 1998-as bérhoz képest 25 százalékkal többet vett fel, de tudván tudtuk, hogy aki augusztus 1-jétől tovább szerződik, az kénytelen lesz ismét az 1998-as bérnyívtól elfogadni. Végül a biztos asszony közölte, hogy az új évadban - minimum az év végéig - az előadópénzeket sem tartja kifizethetőnek, azaz a színészeknek csak a fizetésükért kell dolgozniuk.

A következő találkozáskor a biztos asszony kedvező hírt is bejelentett: az igazgató augusztus 1-jétől akár a teljes társulatot tovább szerződetheti, ha belül tud maradni a megszabott bérkereten. Vándorfi úgy látta, hogy az 1998-as béreken csaknem a teljes társulat szerződethető. Megint egy olyan ponthoz érkeztünk, ahol csaknem sikerült éket verni a társulat és az igazgató közé, de a társulat végig szolidáris maradt. Ugyanis Vándorfi csak március végén és a munkavállalók számára nagyon előnytelen feltételekkel tudott szerződteni. A biztos asszony - a kellő tájékozódásra hivatkozva - addig húzta az időt, amíg mindenütt lezárult a szerződtesési időszak, tehát a színészek már nem tudtak máshova menni. Alá kellett írniuk...

-Dr. Horváthné tisztában volt halogató taktikájának következményeivel?

- A társulati üléseken elmondtuk neki, hogy most kellene ajánlatot kapnunk a színházról, mert akkor még van idő lépni. Ez ugye februárban történt. Különben a március végén aláírt szerződésünkön rajta volt a színház körbélézője, Vándorfi László és a mi aláírásunk, de hiányzott róla az önkormányzati biztos asszony ellenjegyzése, mert - hivatkozása szerint - további tájékozódásra van szüksége: ugyanis hiába teljes a színház műsorterve, néhány színész esetében még nem tudja, milyen feladatok ellentételezik a szerződéseket. Következésképpen Vándorfi-

nak valamennyi darabról szerepekre lebontva pontos kimutatást kellett közölnie, ami a színházi gyakorlatban enyhén szólva szokatlan. S a biztos asszony még májusban sem volt hajlandó ellenjegyezni a szerződéseket.

– *A szerződések tehát érvénytelenek voltak...*

Tulajdonképpen igen. S ez volt a második lelkiismeretlen lépés a társulattal szemben: nemcsak későn és csökkentett fizetéssel kellett aláírni a szerződést, hanem még az is bizonytalan volt, hogy érvényes lesz-e a kontraktus.

– *Dr. Horváthnének április végéig szolt a megbízatása. Mit tett a megszorító intézkedéseken kívül?*

– Április elején elkészítette a Petőfi Színház gazdasági helyzetéről szóló jelentését, amelyben visszamenőleg ő is jelentős gazdasági anomáliákat tárt fel, a gazdálkodás szigorúságának, a bizonylati fegyelem és a különböző szabályozók betartásának hiányát kifogásolta. Az adósság keletkezésének fő okaként szintén a műhelyházi beruházás forráshiányos voltát jelölte meg, de egyéb visszasságokra is utalt. Ugyanakkor azt is megállapította, hogy a színházban helyreállt a pénzügyi egyensúly. Ennek ellenére a Megyei Közgyűlés - április 20-i ülésén, amikor megtárgyalta és nagyjából elfogadta az ön-kormányzati biztos jelentését - meghosszabbította a biztos asszony megbízatását június 15-ig, legkésőbb június 30-ig. Fölkérte, hogy tegyen javaslatokat az adósságállomány megszüntetésének lehetőségére, illetve nevezze meg azokat a személyekben felelős embereket, akik ennek a gazdasági helyzetnek a bekövetkezésében vétkesek. Most már kötelességévé tették, hogy fejelet produkáljon.

A színház közben teljes erőbedobással működött tovább. Ugyanakkor tudtuk, hogy a június 15-i Közgyűlésen akár végzetes döntést is hozhatnak, a bírósági eljárás folytatásáról pedig egyelőre semmi hír. A Színházi Társaság újból kiállt a Vándorfi igazgatása alatt eltelt kilenc évad szakmai értékei mellett, és ismét kifejezésre juttatta, hogy szakmai szempontból károsnak és meggondolatlanak tartja az igazgató mandátumának lejárta előtt egy évvel, de főképp egy teljesített évad végén és egy teljes mértékben előkészített évad előtt a színházvezető személyének megváltoztatását.

– *Ezt a véleményt ki és milyen módon közvetítette?*

– A megyei önkormányzat még 1999. február 24-én felkérte a Magyar Színházi Társaságot, hogy a várható fegyelmi vizsgálatra való tekintettel részletesen értékelje a Petőfi Színház szakmai munkáját. A felkérőlevél a figyelem-be veendő szempontok hosszú sorát tartalmazta. A Társaság egy hónap múlva válaszolt, s a pusztán általános megállapításokat rögzítő, de Vándorfi szempontjából egyértelműen kedvező konklúziókat tartalmazó levélben többek között az állt, hogy „a Színházi Társaság megítélése szerint a veszprémi Petőfi Színház az ország egyik legstabilabban működő színházi műhelye... Repertoárja gazdagabb, mint egy átlagos vidéki színházé... Feladatának megfelelően mindentípusú közönségigényt igyekszik kielégíteni... A többi hasonló méretű vidéki színházzal összehasonlítva a veszprémi lényegesen magasabb előadás-, ennek következtében nézőszámot is mutathat fel.” A 2000. június 15-i közgyűlés előtt a Társaság

újabb levélben figyelmeztette a megyei önkormányzatot, hogy teljesen szakmaiatlan szeszón végén vezetőt váltani, sőt, Kerényi Imre személyében küldött delegált, akinek fogadását a Közgyűlés elnöke jóváhagyta.

– *Elkövetkezett tehát az a bizonyos mindent eldöntő Közgyűlés.*

– A június 15-i ominózus ülésre megszületett a biztos asszony újabb jelentése, amelyben Vándorfi Lászlót nevezte meg felelősnek a jelen gazdasági helyzet kialakulásáért, de csak olyan mértékben, amennyiben az egy-személyi vezetők általában felelősek. Egyéb-ként elsősorban a színházról már eltávozott gazdasági igazgatókat marasztalta el, akik gazdasági szakembereként hagyták a problémákat kibontakozni. Javasolta, hogy okulva a történetekből, nevezzenek ki egy igazgatót, aki alá egy művészeti és egy gazdasági vezető tartozna - kettejüknek kellene mindig kompromisszumra jutni abban, hogy milyen művészeti feladatok mennyiből valósíthatók meg. Közvetlenül szeretném megemlíteni: a közgyűlési határozati előterjesztésben meg szerepelt egy olyan pont, amelyben a Megyei Közgyűlés dr. Horváth Jenőné önkormányzati biztost - munkája elismerése mellett - felkéri, hogy az új színházigazgató kinevezéséig, de legkésőbb november 30-ig lássa el a színház igazgatói teendőit, s megbízza a Megyei Közgyűlés elnökét, hogy ehhez szerezze be a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának engedélyt, amely a végzettség és szakmai követelmény alól felmenti. Ez a pont azonban a végleges határozatból kimaradt. Mint informálisan megtudtuk: az egyetem rektora nem járult hozzá, hogy gazdasági főigazgatója - ha csak megbízottként is - egy másik intézmény igazgatói munkakörét betöltse.

A jelentésben szerepelt továbbá az a javaslat, hogy a Játékszín működését december 31-ig szüneteltessék, mert a nyolcvan-száz személyt befogadó játszóhely, amely esténként maximum 80 ezer forint bevételt produkálhat, semmilyen módon sem lehet gazdaságos. Erről különben május végén a színház vezetőségi ülésén hosszan tárgyaltunk, de hiába sorakoztattuk fel a stúdiószínházi munka melletti művészi és szakmai érveinket, a biztos asszony véleményét nem sikerült megingatnunk, mondván: ő csak olyan produkciókat engedélyezhet, amelyekre már most megvan a gazdasági fedezet. Ezt a hozzáállást egy utilitáriusan gondolkodó gazdasági vezetőnek, akinek ez a dolga, még meg lehetne bocsátani.

Ami a jelentésében megbocsáthatatlan, az a társulat bizalmával való gátlástalan visszaélés. Jelentésének végén a biztos asszony a következő megjegyzést teszi: „A munkatársak többsége, bár nehezen viseli körülményeinek romlását, szinte mindent megtenne állásának és a színház változatlan működésének megtartásáért.” Úgy gondolom, hogy ez a megjegyzés a legenyhébb kifejezéssel szólva is dehonosztáló. Úgy állítja be a színház dolgozóit, mint szerencsétlen páriákat, akikkel bármit meg lehet tenni, hiszen tökéletesen ki vannak szolgáltatva kenyéradó gazdaiaknak. A szöveg a továbbiakban így folytatódik: „A várható teljesítésben a teljes tartozási összeg év végéig való kigazdálkodását számításba vettem, ez azonban csak abban az esetben lesz teljesíthető, ha a Játékszín nem üzemel, és a feladatokhoz igazodóan a szerződések száma vagy összege további csök-

kenésre kerül. A szerződéseket még nem jegyeztem ellen, várva a tisztelt Megyei Közgyűlés döntésére.” Vagyis kiderült, hogy nem az a bizonyos „tájékoztató” volt az oka annak, hogy nem ellenjegyezte a szerződéseket, hanem az a - ki merem jelenteni - aljas számítás, miszerint ezekkel a végtelenségig függőségben tartott emberekkel szemben további bérprés alkalmazása is megengedhető.

Mindez semmi volt ahhoz képest, ami a Közgyűlésen történt. Az egy évvel azelőtti ülést - ahogy az újságokból értesültem - az ellenzék prominens képviselői színjátéknak minősítették, mondván: a határozatot előre elkészítették, így a vita teljesen hiábavalóvá vált, hiszen a többségi „szavazógép” csak a meglévő határozatokra bolygított rá.

Azt, hogy ez másodsorra is így működjön, nem mertem volna feltételezni, holott megint csak előre készen állt a határozati javaslat. A színjátékhoz hozzátartozott, hogy az ülést igen komolyan vették: négy órán át hagyták, hogy az ellenzék különböző módosító indítványokkal próbálja mérsékelni a nagyon egyértelműen és keményen fogalmazó határozati pontokat. Vándorfi László az ülés előtt néhány nappal arra az elhatározásra jutott, hogy mivel veresége gyakorlatilag elkerülhetetlen, a színház további működésének biztosítása érdekében lemond igazgatói posztjáról, sőt a munkaügyi perét is megszünteti, ha a hátralévő időszakban (azaz mandátuma lejártáig vagy az új igazgatói pályázat lefolytatásáig) művészeti vezetőként az előkészített műsort megvalósíthatja. Ezt a bejelentését a többségi koalíciós képviselők következetesen úgy kezelték, mintha Vándorfi feltétel nélkül lemondott volna. Tulajdonképpen egész évben arra vártak, hogy Vándorfi ön-ként feladja a játszmát; most is az lett volna fontos számukra, hogy - mint ahogyan az önkormányzati biztos kiküldésének kérésével óriási engedményt tett - megint beadja a derekát, és saját maga zúdítsa fejére a bárdot.

A lemondás lett volna az egyik lehetőség, a másik pedig az, hogy azonnali hatállyal visszavonják vezetői megbízását. Az utóbbit azonban egyszer már kirótták rá, tehát két-szer akarták ugyanazért a „bűnért” ugyanazzal a büntetéssel sújtani. Végül is megállapították, hogy Vándorfi Lászlót mint a színház egyszemélyi felelős vezetőjét vétkes felelőség terhel. Az ellenzék legalább a vétkes szót szeretete volna kihúzni, mondván, nem gazdasági szakemberrel állunk szemben. Erre a többségi koalíció nem volt hajlandó. Az ellenzék megkérdezte az önkormányzati biztos asszonyt, hogy tudna-e tovább dolgozni Vándorfi Lászlóval, aki erre igennel válaszolt. Ennek alapján javasolták, hogy fogadják el Vándorfi László kompromisszumos ajánlatát, azaz művészeti vezetőként dolgozzon tovább, és nevezzenek ki igazgatót. Ezt azzal pöckölték vissza: nincs mód arra, hogy a Közgyűlés művészeti vezetőt nevezzen ki, hiszen a színház jelenlegi SZMSZ-ében nincs ilyen státus.

Bármit javasolt az ellenzék, átugrottak rajta, vagy nagyon röviden rámutattak a felvetés lehetetlenségére. Ok csak a legvégén, amikor a határozatokról kellett döntenie, akkor nyilatkoztak meg: a többségi koalíció frakcióvezetőjétől és a fideszes alelnök asszony szájából egy-egy rövid nyilatkozat hangzott el arról, hogy a további szakmai

munkát Vándorfi Lászlóval nem tudják elképzelni. Amikor megkezdődött volna a szavazás a módosító indítványokról, az ellenzék megkérdezte: kikérte-e a Megyei Közgyűlés a szakma véleményét. Korábban igen, most nem - hangzott a válasz. Akkor itt a ragyogó alkalom - mondta az ellenzék -, hiszen a teremben ül a Magyar Színházi Társaság delegáltja, Kerényi Imre, aki mint színházigazgató is kompetens, hogy a kialakult helyzetet szakmailag elemezze. A Közgyűlés elnöke elrendelte a szavazást, hogy a tisztelt képviselők kívánják-e meghallgatni a szakma képviselőjét vagy sem. Ekkor azonban „Isten uja közbeszólt”: elromlott a szavazógép. Kézfeltartással kellett szavazni. A többségi koalíció szinte egyöntetűen elutasította Kerényi Imre meghallgatását. Ez érdekes fordulat volt, hiszen magától Kerényitől tudtuk, hogy előző nap telefonon felhívta mind a Közgyűlés elnökét, mind pedig a Kulturális, Vallás-ügyi és Ifjúsági Bizottság vezetőjét, megkérdezvén, ha lejön, szót kap-e. Mindketten ígéretet tettek. A szavazáskor viszont látnunk kellett, hogy a bizottsági elnök nemmel, a Közgyűlés elnöke tartózkodással voksol.

A módosító indítványok megszavaztatásának procedúrája közben Kerényi Imre odament a többségi koalíció frakcióvezetőjéhez, és suttogva tárgyalt vele valamit. A frakció öt perc szünetet indítványozott. Kerényi Imre ugyanis zártkörű meghallgatást kért a koalíciós frakciótól, mert megícsicsak szeretné elmondani a szakma véleményét. Az öt percből közel háromnegyed óra lett. Amikor visszajöttek a terembe, az ellenzék felvetette, hogy nekik is joguk van megismerni Kerényi Imre álláspontját. Sommás választ kaptak a koalíciós pártiaktól: nem mi kértük Kerényi Imre véleményét, ő kívánta elmondani - nekünk s nem önöknek. Végül mégis hozzájárultak újabb öt perc szünethez, amikor az ellenzéki pártok tanácskozhattak Kerényi Imrével. Ebből az öt percből is több mint húsz perc lett. Amikor visszajöttek, a szavazógép is megjavult.

Közben informális csatornákon megtudtuk, hogy a megyei önkormányzat berkeiben előző este lázas színházigazgató-keresés folyt. Sorra kérték föl a megye szóba jöhető kulturális intézményeinek vezetőit, sőt egy korábban jelentős veszprémi sikereket aratott, vitathatatlan szakmai elismertséggel és országos népszerűséggel rendelkező színészrendező is megkörményeztek. Valamennyien elzárkóztak. Végül az ülés napjának reggelén megtalálták az alkalmas és vállalkozó személyt, tehát a koalíciós pártoknak van jelöltjük az igazgatói posztra. Arra is rájöttünk, ki az. Az ellenzék korábban kérte, ha létezik ilyen név, azt közöljék, de erre nem voltak hajlandók. Sejtettük, hogy Kerényi a színpalán mögött arra próbálja rábeszélni előbb a koalíciós pártiakat, aztán - ami nyilván kevésbé nehéz feladat volt - az ellenzék, hogy ha ki is nevezik új igazgatójelöltjüket, hagyják meg a nagy tapasztalatokkal bíró és az évadot már előkészítő Vándorfi Lászlót művészeti vezetőnek. Erőfeszítése azonban nem járt eredménnyel: az előre betervezett határozati javaslatot a 22 tagú, betonegyesített mutató kormánypárti koalíció megszavazta, a 15 ellenzéki és három független képviselőnek esélye sem volt, hogy a maga akaratát érvényesíthesse.

- Milyen döntések születtek?

- Elfogadták és megköszönték az önkormányzati biztos asszony munkáját, majd megbízatását az igazgatói pályázat lejártaig, de legkésőbb november 30-ig meghosszabbították.

A műhelyházzal kapcsolatos kérdéseket lezárták, tehát ami a bajok fő forrása volt, megszűnt mint probléma, és a színház igazgatóját csupán arra kötelezték, hogy gondoskodjon a gazdaságos működés feltételeinek megteremtéséről.

Jóváhagyták a Latinovits Zoltán Játékszín további működtetésének szüneteltetését azzal a megjegyzéssel, hogy fontosnak tartják a Játékszín, de a működés pénzügyi feltételeit az igazgatóknak kell megteremtenie. Egyben utasították a megyei önkormányzat hivatalát, hogy vizsgálja meg: miként lehetne a nemrég hivatásos együttesé nyilvánított Kabóca Bábszínházat a Latinovits Zoltán Játékszínben elhelyezni. (Hogy egy bábszínház mennyire autentikus Latinovits Zoltán nevének viselésére, ezt talán ki-ki ítélje meg saját belátása szerint.)

Ugyancsak a megyei önkormányzat hivatalának feladatává tették, hogy tegyen javaslatot a Petőfi Színház közhasznú társasági formában történő működtetésére. Tehát arra, amit a színház már évek óta ajánlott, s amit mind ez ideig a megyei fenntartók mereven elutasítottak.

Rendelkeztek továbbá arról, hogy a színház igazgatója vizsgálja felül a színészházi lakásbérleti szerződéseket. A színészházat ugyanis mindhárom nyereségsé kívánják tenni, egy pillanatig sem gondolva arra, hogy szolgálati lakásokról van szó, amelyekre nem vonatkozhatnak a bérlakásokra érvényes szigorú feltételek.

Most jön tulajdonképpen a legérdekesebb pont. A fenntartó kötelezte a leendő igazgatót, hogy az intézmény 2001. évi költségvetését az önkormányzati biztos által javasolt formában készítse el, a produkciók elő- és utó-kalkulációs költségvetését pedig véleményezés céljából tárja a Kulturális, Vallásügyi és Ifjúsági Bizottság, valamint a Pénzügyi és Ellenőrzési Bizottság elé. Az eredeti betervezésben csak a Kulturális, Vallásügyi és Ifjúsági Bizottság szerepelt, ami egyértelműen a cenzúra egyfajta bevezetésének minősíthető. Ezt valamennyien érezték, épp ezért a Kulturális, Vallásügyi és Ifjúsági Bizottság elnöke többször is elmondta: cenzúráról szó sincs, ők csak a gazdasági működés ellenőrzésére hivatottak. Erre az ellenzék közbevetette: az a Pénzügyi Bizottság kompetenciája. Így született meg a kompromisszumos megoldás. De kérdelem én, ha egy produkciót valaki nemkívánatosnak tart, nem tud a költségvetésében olyan tételeket találni, amelyek miatt magát a produkciót levetetheti a műsorról?

Döntés született továbbá arról, hogy a szerződtetés határidejét előzze meg az évad produkciós tervének meghatározása. Ez azt jelenti, hogy a továbbiakban nem társulatra keresnek darabokat, hanem darabokhoz fognak társulatot szervezni, ami a magyar színházi élet legfőbb értekeiként elismert társulati lét kikezdésével egyenlő.

A Közgyűlés elrendelte a színházi vezetés struktúrájának az önkormányzati biztos jelenlétének megfelelő átszervezését, és megállapította Vándorfi László vétkes felelősségét.

Végül bejelentették: a megyei Közgyűlés a Petőfi Színház igazgatói feladatainak ellátásával

IGAZGATÓVÁLTÁS A PETŐFI SZÍNHÁZ ÉLÉN

Vándorfi László: - Azért, hogy az intézmény működőképes maradjon és az elmúlt kilenc év munkája ne vesszen kárba, a színház és a társulat érdekében bizonyos kompromisszumra hajlandó vagyok. Egyik fegyelmi határozattal sem értek egyet, de nem indítok jogvitát. Tudomásul veszem a kialakult helyzetet... Egyedül vagyok egy intézményfenntartó önkormányzat ellenében. Nines értelme hadakoznom.

Talabér Márta, a Megyei Közgyűlés Fideszes alelnöke: - ...Aki azt mondja, hogy a fenntartó mostani döntése mögött politika áll, az talán azt is feltételezi, hogy esetleg az igazgató mögött is valamilyen politikai vonulat állt eddig. Ettől viszont ugye, minden érintett elhatárolódik. Soha nem képezte vita tárgyát, **hogy** milyen művészeti teljesítmény és érték áll Vándorfi László munkája mögött. Ebben a kérdésben számunkra az a lényeg, hogy pénzügyi szabálytalanságok történtek a színháznál, ami a működőképességet is befolyásolta. Ezért mondom azt, hogy itt nem politikai kérdéssről van szó, hanem gazdálkodásról és vezetőiről...

- *Az nem gond, hogy Kolti Helgának nincs vezetői gyakorlata?*

- Senki sem születik szinidirektornak, **politikusk**nak, sőt, gondolom, újságírónak sem. Úgy, ahogy minden intézményvezető időt és türelmet kap a fenntartótól a bizonyításra, a feladatok elsajátítására, ez a minimális támogatás jár a színház mindekorai igazgatójának is.

(Veszprémi 7 Nap, 2000. június 30.)

2000. július 16-i hatállyal, az új színházigazgató megbízásáig, legkésőbb 2000. november 30-ig Kolti Helga művésznőt bízva meg.

Kolti Helga meglehetősen viharos körülmények között távozott a veszprémi Petőfi Színháztól, mert nem értett egyet Vándorfi László művészi célkitűzéseivel. Két évad óta a székesfehérvári Vörösmarty Színház tagja. Egy éve - a Vándorfi ellen hozott első fegyelmi határozatot követően - többször is nyilvánosan beszélt arról, hogy Tömörly Péter művészeti vezetővel meg fogja pályázni a Petőfi Színház igazgatói posztját. Az tehát, hogy rátaláltak, korántsem keltett meglepetést. A színésznő továbbra is a fehérvári társulat tagja marad, és megbízott igazgatóként nem kíván Veszprémben színpadra lépni.

Kolti Helgát már a csütörtöki önkormányzati ülést követő hétfőn beiktatták, aki ekkor közölte: senkit nem kíván elküldeni. A Jóisten áldását kérte a társulat munkájára és az ő igazgatói működésére, és programjaként azt jelölte meg, hogy változatlan jegyárak mellett sokkal kevesebb előadás, de sokkal több bevétel legyen. Ez számomra gazdasági nonszensznek tűnik, de kíváncsian várom, mi teljesül belőle.

Gondolom, hogy itt zárult le a kivégzés harmadik felvonása. A kötelet elengedték, a bárd lehullt, lehullt a fej is. Am következik egy furcsa utójáték, mert a kivégzett felállt, hóna alá vette a fejét, és távozott. Vándorfi

László ugyanis annak érdekében, hogy az általa előkészített évad az általa szerződötetett művészekkel valósulhasson meg - tehát a társulat még egy évig biztonságban dolgozhasson -, egyezsége jutott a megyével. Kolti Helga és a megyei önkormányzat egyhangzóan egyetértett abban, hogy Vándorfi László beosztott rendezőként a színháznál maradhat, és színre állíthatja az előzetes műsorterv szerint az évad első felében esedékes két produkcióját. Az egyiknek a próbái már el is kezdődtek, a másik pedig a kecskeméti színházzal közös előadás, amelynél szerződés rögzíti Vándorfi Lászlónak mint rendezőnek a személyét. Vándorfi megkapta a teljes igazgatói fizetését, cserébe viszont a szín-ház felhasználhatja a műsortervet, amit ő állított össze. Vándorfi a munkaügyi keretét is visszavonta, tehát a - független jogi szak-értők szerint Vándorfi javára kedvezőbb kimenetellel kecsegtető - pert közös megegyezéssel befejezettek tekintik.

- *A keresetét miért vonta vissza?*

- Nyilvánvalóan belefáradt, illetve újabb tárgyalási forduló kitűzésének ebben az évadban már nem volt esélye, tehát legkorábban valamikor ősszel folytatódhatott volna a per, amikor már az igazgatói pályázat is lezárul, és törvényesen kinevezett új igazgató-jal lesz a színháznak. S különben is: mit tudott volna nyerni a perrel? Maximum azt, hogy visszahelyezik igazgatói állásába, és visszamenőleg megkapja igazgatói fizetését. Ezt így is megkapta.

- *És az igazság?*

- Ismétlem: feltehetően belefáradt. A me-

FELVONÁS' ÉG, FÜGGÖNY, TAPS?

A választások után a jól értesültek tudni vélték, Vándorfi első helyen állt a Fidesz „halállistáján”. (gy tartották, az SZDSZ embere, noha leginkább Zongor Gábor szocialista elnök vont védernyőt fölé.

A hatalmon lévők maguk közt azt hangoztatták, nem művészet, amit Vándorfi művel. Viszont voltak annyira bölcsek, hogy tudják, csak azért nem lehet valakit kirúgni, mert nem tetszik, amit csinál. Hivatalos jogi indokot kellett keresniük, ami alapján szabályszerűen meneszthetik. A szombathelyi Fideszes polgármester-állítólag nyomásra fölmondta a színház szerződését, vazel a hiány tovább nőtt... A színészek nem értik a dolgot. Költség-csökkentés címén az ő jövedelmük ötven százalékkal esik vissza szeptembertől, Vándorfi két darabot rendez a következő évadban - igazgatói fizetésért. Amikor ő ajánlotta a Közgyűlésnek, hogy művészeti vezetőként tovább dolgozna, leszavazták, hogy nincs ilyen státus. Néhány nap múlva viszont módosították a szervezeti és működési szabályzatot és meghirdették a művészeti vezetésre a pályázatot. Bejelentették a megegyezést az évadzárón, Vándorfi még a munkaügyi perét is visszavonta. A mindent jobban tudók szerint az önkormányzat elbukta volna a pert, nyilvánvalóvá vált volna jogászai szakmai felkészületlensége. Vándorfi László nyerhetett volna egy halom pénzt, ezért ajánlották meg neki az igazgatói fizetését.

gyei önkormányzat az évadzáró társulati ülést megint arra használta fel, hogy képviselői révén kinyilvánítsa: ez a megegyezés is bizonyítja, hogy tisztán szakmai és gazdasági jellegű konfliktusról volt szó, politika nincs a háttérben. En viszont azt gondolom, hogy az események épp az ellenkezőjét bizonyítják. Egy nemkívánatosnak ítélt embert el akartak távolítani, ez megtörtént, s miután a célt elérték, a helyzet további elmérgesedése nem állt érdekükben, ezért anyagi engedményekre is hajlandók voltak.

Végül nagy nehezen a társulat tagjaival is megszűletett a megegyezés, ez azt jelenti, hogy tulajdonképpen mindegyikünk aláírta a szerződést, amelyet Kolti Helga és az önkormányzati biztos asszony ellenjegyeztek. Bár én a történetek miatti tiltakozásul nem kívántam a Petőfi Színház tagja maradni, aztán mégis - meghatározott dramaturgiai munkákra - aláírtam a szerződésemet, mert a megvalósuló évadot dramaturgiailag én készítettem elő, tehát nem szeretném, ha a produkciók nélküllem vagy ellenemre születnének meg.

Veszprémben tehát véget ért egy korszak. Nem tudni, hogy a mélyben szunnyad-e még parázs, amelyből bármikor ellentét lángolhat fel. Remélem, nem. Az egész folyamatot minden résztvevő szempontjából dicstelennek, Vándorfi és a mi részünkről pedig borzasztóan megalázónak tartom. Azt gondolom, hogy valamennyien egy politikai játszma áldozatai vagyunk. Ha Vándorfi László nem az lenne, aki, akkor szigorú ejnye-bejnye fenyegetésekkel, de elnézték volna neki ezeket a gazdasági visszasságokat, amelyek

meggyőződés - a költségvetési kulturális intézmények többségénél előfordulnak.

- *A város, amely hosszú ideig sajátjának tartotta Vándorfit és a színházát, kívülállóként kibicelt, vagy megpróbálta befolyásolni az eseményeket?*

- Az igazgatóéltávolítási procedúra során a város vezetői elismerték, hogy az írott jogszabályok a megye kizárólagos felügyelete alá rendelik a színházat, de többször kérték, hogy mivel keresztfinanszírozásról van szó, legalább beszéljék meg velük a tervezett lépéseket. Ha nem is egyetértési, de véleményezési jogot adjanak nekik, ha már jelentősen hozzájárulnak a színház fenntartásához. A megye azonban kérésüket egyszer sem akceptálta. A város vezetői egyébként végig kiálltak Vándorfi László mellett.

- *A városi vezetés változatlanul SZDSZ - MSZP-többségű?*

- Néhány hónapja még az volt, de úgy tudom, most kisebbségben vannak.

- *És a minisztérium...?*

- A megyei önkormányzat 1999 februárjában a Magyar Színházi Társaság mellett a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Művészeti Főosztályától is részletes szakmai értékelést kért a Petőfi Színház munkájáról. A minisztériumi előadók sokkal kimerítőbben és alaposabban, de hasonlóan pozitív végkövetkeztetésekkel hajtották végre a feladatot, mint a Társaság. Am azóta a Minisztérium némán várt és figyelt, vagyis hallgatólagosan egyetértett a történetekkel.

- *Tehát a Minisztérium egyetértett azzal, hogy ezt a váltást meg kell csinálni.*

- Csak arra tudok hivatkozni, hogy az országban több helyen, ahol Fidesz többségű színházfenntartó testület alakult ki, sziszte-

Asztalos István, Veszprém megyei jogú város alpolgármestere: „Vándorfi László megérdemelt volna komoly figyelemztetést, mert követett el hibákat, de megérdemelte volna azt is, hogy ő javíthassa azokat, ő kapjon esélyt a bizonyításra. Megérdemelte volna azt is - aki ebben a színházban százszor több jót tett, mint amennyit hibázott -, hogy emelt fővel távozhasson a Petőfi Színházról, ha egyszer távozik. S végül Veszprém városa, amelynek i pénze mindig jó volt, megérdemelte volna, hogy érdemben konzultáljanak vele az ügyről, és pedig egy álságos kutyakomédia keretei között.”

(Veszprémi 7 Nap, 1999. június 10.)

matikusan kikezdték az addigi igazgató pozícióját - s többnyire gazdasági ürüggyel.

- *Felmerült-e művészi kifogás Vándorfi ellen?*

- A megye mindvégig azt hangsúlyozta, hogy Vándorfi László művészi tevékenységével és a színház művészeti irányításával maximálisan elégedett. Problémáik kizárólag gazdasági jellegűek. Ez azért furcsa, mert néhányan a társulattól, ha valamivel, akkor Vándorfi bizonyos művészi döntéseivel nem értettünk egyet - és ennek időnként hangot is adtunk -, de kivétel nélkül kitűnő menedzsernek tartottuk.

Összegzésül el kell mondanom, hogy a vázolt történet messze túlmutat Vándorfi László személyes sorsán - még a veszprémi Petőfi Színház sorsán is -, s az egész magyar színházi szakma számára figyelmeztető tanulságokat hordoz. Különösen most, amikor tucatnyi budapesti és több vidéki színház vár pályázati úton érkező új igazgatóra, nem árt tisztában lenni azzal, hogy a politikai akaratok szeszélyének kiszolgáltatva bárki elmozdítható posztjáról. Függetlenül attól, hogy elkövetett-e visszaéléseket, vagy ártatlan. Látogatásokat mindig lehet találni, s előfordul, hogy még erre sincs szükség. S a tisztogatásnál az sem számít, hogy szakmailag ki mit és

NÁNAY ISTVÁN

Pályázati felhívás: Formák és témakörök ELLENFÉNY TÁNC-SZÍNHÁZ - KORTÁRS MŰVÉSZET	
Színházi fesztiválok Ascher Tamás, Gothár Péter, Zsótér Sándor, Máté Gábor, Novák Eszter, Boesárdi László rendezései	2000/5. - 6.sz.
Kortárs táncfesztiválok Juronics Tamás, Horváth Csaba, Ladányi Andrea, Frenák Pál, Csabai Attila előadásai	
Munkanapló a számbéki Bányáról	
Kritikák a Stúdió „K”, a Szigligeti Táncársulat, az OFF Táncszínházi Társulat, a Kompánia bemutatóiról	